

EUROPSKI PARLAMENT

2014 - 2019

Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove

2013/0408(COD)

19.11.2014

*****I**

NACRT IZVJEŠĆA

o prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o postupovnim jamstvima za djecu osumnjičenu ili optuženu u kaznenim postupcima (COM(2013)0822 – C7-0428/2013 – 2013/0408(COD))

Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove

Izvjestiteljica: Caterina Chinnici

Oznake postupaka

- * Postupak savjetovanja
- *** Postupak suglasnosti
- ***I Redovni zakonodavni postupak (prvo čitanje)
- ***II Redovni zakonodavni postupak (drugo čitanje)
- ***III Redovni zakonodavni postupak (treće čitanje)

(Navedeni se postupak temelji na pravnoj osnovi predloženoj u nacrtu akta.)

Izmjene nacрта akta

Amandmani Parlamenta u obliku dvaju stupaca

Brisanja su označena ***podebljanim kurzivom*** u lijevom stupcu. Izmjene su označene ***podebljanim kurzivom*** u obama stupcima. Novi tekst označen je ***podebljanim kurzivom*** u desnom stupcu.

U prvom i drugom retku zaglavlja svakog amandmana naznačen je predmetni odlomak iz nacrtu akta koji se razmatra. Ako se amandman odnosi na postojeći akt koji se želi izmijeniti nacrtom akta, zaglavlje sadrži i treći redak u kojem se navodi postojeći akt te četvrti redak u kojem se navodi odredba akta na koju se izmjena odnosi.

Amandmani Parlamenta u obliku pročišćenog teksta

Novi dijelovi teksta označuju se ***podebljanim kurzivom***. Brisani dijelovi teksta označuju se oznakom **■** ili su precrtani. Izmjene se naznačuju tako da se novi tekst označi ***podebljanim kurzivom***, a da se zamijenjeni tekst izbriše ili precrta.

Iznimno, izmjene strogo tehničke prirode koje unesu nadležne službe prilikom izrade konačnog teksta ne označuju se.

SADRŽAJ

	Stranica
NACRT ZAKONODAVNE REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	5
MOTIVAZIONE	31

NACRT ZAKONODAVNE REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o postupovnim jamstvima za djecu osumnjičenu ili optuženu u kaznenim postupcima (COM(2013)0822 – C8-0428/2013 – 2013/0408(COD))

(Redovni zakonodavni postupak: prvo čitanje)

Europski parlament,

- uzimajući u obzir prijedlog Komisije upućen Europskom parlamentu i Vijeću (COM(2013)0822),
 - uzimajući u obzir članak 294. stavak 2. i članak 82. stavak 2. točku (b) Ugovora o funkcioniranju Europske unije, u skladu s kojima je Komisija podnijela prijedlog Parlamentu (C7-0428/2013),
 - uzimajući u obzir članak 294. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije,
 - uzimajući u obzir članak 59. Poslovnika
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove (A8-0000/2014)],
1. usvaja sljedeće stajalište u prvom čitanju;
 2. traži od Komisije da predmet ponovno uputi Parlamentu ako namjerava bitno izmijeniti svoj prijedlog ili ga zamijeniti drugim tekstom
 3. nalaže svojem predsjedniku da stajalište Parlamenta proslijedi Vijeću, Komisiji i nacionalnim parlamentima.

Amandman 1

Prijedlog direktive Uvodna izjava 3.

Tekst koji je predložila Komisija

(3) Iako su države članice stranke Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, iskustvo je pokazalo da **to samo** po sebi ne **osigurava** uvijek dovoljan stupanj povjerenja u sustave kaznenog pravosuđa drugih država članica.

Izmjena

(3) Iako **odredbe Povelje Europske unije o temeljnim pravima pod određenim uvjetima vrijede za države članice i iako** su države članice stranke Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima djeteta, iskustvo je pokazalo da **ti uvjeti sami** po sebi ne **osiguravaju** uvijek dovoljan stupanj povjerenja u sustave kaznenog pravosuđa drugih država članica.

Or. it

Amandman 2

Prijedlog direktive Uvodna izjava 6.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(6a) U skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije i Europskog suda za ljudska prava, postupak se ne može uvijek odrediti kao kazneni isključivo na temelju kategorizacije postupka i mogućih sankcija prema nacionalnom pravu. Kako bi se postigli ciljevi ugovorâ i ove direktive te u potpunosti poštovala temeljna prava utvrđena, među ostalim, u Povelji o temeljnim pravima i Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, prilikom primjene ove direktive treba uzeti u obzir ne samo službenu kategorizaciju postupka u nacionalnom pravu, već i posljedice postupka na život i

razvoj djeteta. Ova bi se direktiva u svakom slučaju trebala primijeniti ako bi postupak mogao rezultirati upisom podataka u kaznenu evidenciju.

Or. it

Obrazloženje

La considerazione si fonda sulla c.d. giurisprudenza "Engel", costantemente seguita tanto dalla Corte di Strasburgo quanto dalla Corte di Lussemburgo, e sottolinea l'esigenza di garantire il pieno rispetto dei diritti fondamentali da parte degli Stati e di prevenire violazioni e condanne da parte delle Corti europee.

Amandman 3

Prijedlog direktive Uvodna izjava 6.b (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(6b) Stoga jamstva iz ove direktive uz eventualnu prilagodbu treba primijeniti u svim postupcima koji bi mogli dovesti do restriktivnih mjera ili općenito znatnih posljedica za život djeteta i na taj način utjecati na proces razvoja ličnosti, te posebno u slučajevima u kojima bi postupak, iako se neće propisati sankcije, mogao završiti presudom koja možda i samo implicitno potvrđuje odgovornost djeteta za kazneno djelo za koje je optuženo. U svim tim slučajevima primjena ove direktive ne bi trebala biti ugrožena činjenicom da postupci možda nisu pokrenuti zbog djela koja se u nacionalnom pravu smatraju kaznenim djelima, da se ne vode pred kaznenim sudom ili da ne rezultiraju sankcijama koje se prema nacionalnom pravu službeno smatraju kaznenima.

Or. it

Obrazloženje

La considerazione si fonda sulla c.d. giurisprudenza "Engel", costantemente seguita tanto dalla Corte di Strasburgo quanto dalla Corte di Lussemburgo, e sottolinea l'esigenza di garantire il pieno rispetto dei diritti fondamentali da parte degli Stati e di prevenire violazioni e condanne da parte delle Corti europee. Il riferimento agli "eventuali adattamenti necessari" rispecchia la necessaria elasticità che dovrà aversi nell'applicazione della direttiva ai casi in questione.

Amandman 4

Prijedlog direktive

Uvodna izjava 9.

Tekst koji je predložila Komisija

(9) Ova bi se Direktiva trebala primjenjivati i na kaznena djela ***koja je ista*** osumnjičena ili optužena osoba ***počinila nakon navršenih*** 18 godina starosti ***i koja*** se zajedno istražuju i kazneno progone jer su neodvojivo povezana s kaznenim djelima ***u vezi s kojima su kazneni postupci protiv te osobe započeti prije dobi od 18. godine.***

Izmjena

(9) Ova bi se direktiva trebala primjenjivati i na kaznena djela ***počinjena nakon što je*** osumnjičena ili optužena osoba ***navršila*** 18 godina starosti ***ako se ta kaznena djela*** zajedno istražuju i kazneno progone jer su neodvojivo povezana s kaznenim djelima ***za koje vrijedi ova direktiva.***

Or. it

Obrazloženje

In ossequio alla presunzione di innocenza non sembra opportuno parlare di reati che "il medesimo indagato o imputato abbia commesso", bensì di "reati che siano stati commessi". La modifica alla parte finale tiene conto delle modifiche al campo di applicazione della direttiva

Amandman 5

Prijedlog direktive

Uvodna izjava 10.

Tekst koji je predložila Komisija

(10) Kada je osoba u trenutku kada postane osumnjičena ili optužena u kaznenom postupku starija od 18 godina, države članice ***se potiče na primjenu postupovnih***

Izmjena

(10) Kada je osoba u trenutku kada postane osumnjičena ili optužena u kaznenom postupku starija od 18 godina, države članice ***trebale bi, posebno ako je kazneno***

jamstava predviđenih u ovoj Direktivi dok ta osoba ne navrši 21 godinu.

djelo počinjeno prije no što je ta osoba navršila 18 godina, primjenjivati postupovna jamstva predviđena u ovoj Direktivi **barem** dok ta osoba ne navrši 21 godinu.

Or. it

Obrazloženje

Il riferimento alla soglia dei 21 anni, che intende tenere conto del generale allungamento del periodo di transizione verso l'età adulta nei paesi benestanti, si ritrova già al punto 11 della Raccomandazione del Comitato dei ministri del Consiglio d'Europa concernente le nuove modalità di trattamento della delinquenza giovanile ed il ruolo della giustizia minorile del 24 settembre 2003.

Amandman 6

Prijedlog direktive Uvodna izjava 11.

Tekst koji je predložila Komisija

(11) Države članice trebale bi odrediti dob djece na temelju vlastitih izjava djece, provjere njihova građanskog statusa, pregleda dokumenata, drugih dokaza te, ako takvi dokazi nisu dostupni ili su neuvjerljivi, na temelju liječničkog pregleda.

Izmjena

(11) Države članice trebale bi odrediti dob djece na temelju vlastitih izjava djece, provjere njihova građanskog statusa, pregleda dokumenata, drugih dokaza te, ako takvi dokazi nisu dostupni ili su neuvjerljivi, na temelju liječničkog pregleda. ***Ako i dalje postoje dvojbe o tome je li dijete maloljetno, polazi se od pretpostavke da je maloljetno.***

Or. it

Amandman 7

Prijedlog direktive Uvodna izjava 14.

Tekst koji je predložila Komisija

(14) Pojam „nositelj roditeljske odgovornosti“ znači svaka osoba koja ima roditeljsku odgovornost nad djetetom kako

Izmjena

(Ne odnosi se na hrvatsku verziju.)

je definirano u Uredbi Vijeća (EZ) 2201/2003²⁶. Roditeljska odgovornost znači prava i obveze koje se odnose na dijete ili njegovu imovinu, koja su sudskom odlukom dodijeljena fizičkoj ili pravnoj osobi, na temelju zakona ili sporazuma s pravnim učinkom, uključujući pravo na skrbništvo i prava pristupa.

²⁶ Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću (SL L 338, 23.12.2003., str. 1.).

Or. it

Obrazloženje

Riguarda la versione italiana

Amandman 8

Prijedlog direktive Uvodna izjava 15.

Tekst koji je predložila Komisija

(15) Djeca bi trebala imati pravo da nositelj roditeljske odgovornosti bude obaviješten o primjenjivim postupovnim pravima, usmeno *ili* pisanim putem. Ove bi se informacije trebale dostavljati odmah i s onoliko pojedinosti koliko je nužno za zaštitu pravičnosti postupka i učinkovito ostvarivanje prava djeteta na obranu. Ako je to obavještavanje nositelja roditeljske odgovornosti protivno najboljim interesa djeteta, treba obavijestiti drugu odgovarajuću odraslu osobu.

Izmjena

(15) Djeca bi trebala imati pravo da nositelj roditeljske odgovornosti *također* bude obaviješten o primjenjivim postupovnim pravima, usmeno *i* pisanim putem. Ove bi se informacije trebale dostavljati odmah i s onoliko pojedinosti koliko je nužno za zaštitu pravičnosti postupka i učinkovito ostvarivanje prava djeteta na obranu. Ako je to obavještavanje nositelja roditeljske odgovornosti protivno najboljim interesa djeteta, treba obavijestiti drugu odgovarajuću odraslu osobu.

Or. it

Amandman 9

Prijedlog direktive Uvodna izjava 16.

Tekst koji je predložila Komisija

(16) Djeca se ne bi trebala moći odreći svog prava na pristup odvjetniku jer u tome slučaju ne bi mogla u potpunosti razumjeti i pratiti kazneni postupak. Prema tome, nazočnost **ili** pomoć odvjetnika **trebala** bi za djecu biti **obavezna**.

Izmjena

(16) Djeca se ne bi trebala moći odreći svog prava na pristup odvjetniku jer u tome slučaju ne bi mogla u potpunosti razumjeti i pratiti kazneni postupak. Prema tome, nazočnost **i** pomoć odvjetnika **trebale** bi za djecu biti **obavezne**.

Or. it

Amandman 10

Prijedlog direktive Uvodna izjava 17.

Tekst koji je predložila Komisija

(17) U nekim državama članicama za određivanje kazni za relativno manje prekršaje koje ne uključuju lišavanje slobode nisu nadležni javni tužitelj i sud nadležan za kaznena pitanja već neka druga nadležna tijela. To može biti slučaj, primjerice, u odnosu na prometne prekršaje koji se često počinju i koje je moguće utvrditi na temelju prometne kontrole. U takvim slučajevima ne bi bilo **razumno** tražiti od nadležnih tijela da **osiguraju** obavezan pristup **odvjetniku**. Ako je u zakonu države članice predviđeno da kazne za lakše prekršaje određuje takvo tijelo i postoji pravo na žalbu ili mogućnost upućivanja predmeta na neki drugi način sudu nadležnom za kaznena pitanja, obavezan pristup **odvjetniku** trebao bi se primjenjivati samo na postupke pred sudom pred kojim se vrši postupak povodom žalbe ili upućivanja. U nekim državama članicama postupke koji uključuju djecu mogu rješavati javni

Izmjena

(17) U nekim državama članicama za određivanje kazni za relativno manje prekršaje koje ne uključuju lišavanje slobode nisu nadležni javni tužitelj i sud nadležan za kaznena pitanja već neka druga nadležna tijela. To može biti slučaj, primjerice, u odnosu na prometne prekršaje koji se često počinju i koje je moguće utvrditi na temelju prometne kontrole. U takvim slučajevima **možda** ne bi bilo **u najboljem interesu djeteta** tražiti od nadležnih tijela da **nametnu** obavezan pristup **pomoći odvjetnika**. Ako je u zakonu države članice predviđeno da kazne za lakše prekršaje određuje takvo tijelo i postoji pravo na žalbu ili mogućnost upućivanja predmeta na neki drugi način sudu nadležnom za kaznena pitanja, obavezan pristup **pomoći odvjetnika** trebao bi se primjenjivati samo na postupke pred sudom pred kojim se vrši postupak povodom žalbe ili upućivanja. U nekim državama članicama postupke koji

tužitelji koji mogu određivati kazne. U takvim bi postupcima djeca trebala imati obavezan pristup odvjetniku.

uključuju djecu mogu rješavati javni tužitelji koji mogu određivati kazne. U takvim bi postupcima djeca trebala imati obavezan pristup odvjetniku.

Or. it

Amandman 11

Prijedlog direktive Uvodna izjava 18.

Tekst koji je predložila Komisija

(18) U nekim se državama članicama određeni lakši prekršaji, posebno lakši prometni prekršaji, lakša kršenja općih odredbi lokalnih propisa ili lakše povrede javnog reda smatraju kaznenim djelima. U slučaju takvih prekršaja bilo **bi nerazmjerno zahtijevati** od nadležnih tijela da **osiguraju** obavezan pristup **odvjetniku**. **Ako je u zakonodavstvu države članice predviđeno da se lišavanje slobode ne može odrediti kao kazna za lakše prekršaje**, pravo na obavezan pristup odvjetniku **stoga** bi se **trebalo** primjenjivati **samo** na postupke pred sudom nadležnim za kaznena pitanja.

Izmjena

(18) U nekim se državama članicama određeni lakši prekršaji, posebno lakši prometni prekršaji, lakša kršenja općih odredbi lokalnih propisa ili lakše povrede javnog reda smatraju kaznenim djelima. U slučaju takvih prekršaja **možda ne bi bilo u najboljem interesu djeteta tražiti** od nadležnih tijela da **nametnu** obavezan pristup **pomoći odvjetnika**. Pravo na obavezan pristup odvjetniku **trebalo** bi se **u svakom slučaju** primjenjivati na postupke pred sudom nadležnim za kaznena pitanja.

Or. it

Amandman 12

Prijedlog direktive Uvodna izjava 19.

Tekst koji je predložila Komisija

(19) Djeca koja su osumnjičena ili optužena u kaznenom postupku trebaju imati pravo na pojedinačnu procjenu kako bi se utvrdile njihove posebne potrebe u smislu zaštite, obrazovanja, odgoja i

Izmjena

(19) Djeca koja su osumnjičena ili optužena u kaznenom postupku trebaju imati pravo na pojedinačnu procjenu kako bi se utvrdile njihove posebne potrebe u smislu zaštite, obrazovanja, odgoja i

društvene integracije, kako bi se **utvrdilo hoće li im i u kojoj mjeri** za vrijeme kaznenog postupka **biti potrebne posebne mjere i kako bi se utvrdio stupanj njihove kaznene odgovornosti i prikladnost sankcije ili obrazovne mjere.**

društvene integracije, kako bi se **zajamčilo da je svaka odluka donesena** za vrijeme postupka **i nakon njegova okončanja u najvećoj mogućoj mjeri temeljena na individualnim okolnostima.**

Or. it

Obrazloženje

L'emendamento muove dal presupposto che ad accertare la responsabilità del minore debba essere il giudice al termine del procedimento, mentre la valutazione individuale deve avere la finalità di fornire elementi utili per valutare, in ogni fase, le misure più idonee da adottare. Onde evitare equivoci sul punto, e allo scopo di chiare meglio la funzione generale della valutazione individuale, si ritiene opportuno modificare in questo modo il testo del considerando, sviluppando peraltro nell'articolato alcune indicazioni presenti nel testo originario del considerando.

Amandman 13

Prijedlog direktive Uvodna izjava 20.

Tekst koji je predložila Komisija

(20) Kako bi se osigurao osobni integritet **uhićene ili pritvorene osobe**, dijete **treba** imati pristup liječničkom pregledu. Liječnički pregled treba obavljati liječnik.

Izmjena

(20) Kako bi se osigurao osobni integritet **djeteta, procijenilo njegovo opće fizičko i psihičko stanje te utvrdila sposobnost da bude podvrgnuto ispitivanju ili drugim istražnim radnjama ili radnjama prikupljanja dokaza, ili drugim mjerama poduzetim ili predviđenim protiv djeteta, uhićena ili pritvorena osoba i, ako je potrebno za kazneni postupak, svako osumnjičeno ili optuženo** dijete **trebaju** imati pristup liječničkom pregledu. Liječnički pregled treba obavljati liječnik.

Or. it

Amandman 14

Prijedlog direktive Uvodna izjava 21.

Tekst koji je predložila Komisija

(21) Kako bi se osigurala dovoljna zaštita djece koja ne mogu uvijek razumjeti sadržaj ispitivanja kojima su podvrgnuta **te** izbjeglo osporavanje sadržaja razgovora i nepotrebno ponavljanje ispitivanja, ispitivanje djece potrebno je audiovizualno snimati. To ne uključuje ispitivanje nužno za utvrđivanje identiteta djeteta.

Izmjena

(21) **S obzirom na posebnu ranjivost djece, ispitivanja se mogu doživjeti kao traumatična te je nužno da se odvijaju u prisutnosti odvjetnika i po potrebi nositelja roditeljske odgovornosti ili druge odgovarajuće odrasle osobe i/ili specijaliziranih stručnjaka. Audiovizualno snimanje ispitivanja predstavlja temeljnu zaštitu** kako bi se **jamčilo da se ispitivanje odvija na primjeren način i da bi se** osigurala dovoljna zaštita djece koja ne mogu uvijek razumjeti sadržaj ispitivanja kojima su podvrgnuta. **Kako bi se** izbjeglo osporavanje sadržaja razgovora i nepotrebno ponavljanje ispitivanja, ispitivanje djece potrebno je **dakle** audiovizualno snimati. To ne uključuje ispitivanje nužno za utvrđivanje identiteta djeteta.

Or. it

Amandman 15

Prijedlog direktive Uvodna izjava 22.

Tekst koji je predložila Komisija

(22) Međutim, **ne bi bilo razmjerno** tražiti od nadležnih tijela da osiguraju audiovizualno snimanje u **svim okolnostima. Trebalo bi uzeti u obzir složenost predmeta, težinu navodnog kaznenog djela i moguće sankcije.** Ako je dijete lišeno slobode prije osude, svako ispitivanje djeteta mora se audiovizualno snimati.

Izmjena

(22) Međutim, **bilo bi nerazumno** tražiti od nadležnih tijela da osiguraju audiovizualno snimanje **i u onim slučajevima kada to nije u najboljem interesu djeteta.** Ako je dijete lišeno slobode prije osude, svako ispitivanje djeteta mora se audiovizualno snimati.

Obrazloženje

Alla luce dell'evoluzione tecnologica, che consente di procedere con estrema facilità e a costi sempre più bassi a registrazioni audiovisive, e considerando l'importanza di tale garanzia, non sembra opportuno introdurre deroghe per motivi diversi dall'interesse superiore del minore.

Amandman 16

Prijedlog direktive Uvodna izjava 25.

Tekst koji je predložila Komisija

(25) Djeca su u posebno ranjivom položaju kada se radi o pritvoru. Potrebno je uložiti posebne napore kako bi se izbjeglo lišavanje slobode djece s obzirom na opasnost za njihov fizički, psihički i društveni razvoj. Nadležna tijela trebala bi razmotriti uvođenje alternativnih mjera i odrediti takve mjere kadgod je to u najboljem interesu djeteta. To može uključivati obvezu izvješćivanja nadležnog tijela, ograničenja u vezi s komunikacijom s određenim osobama, zahtjev za sudjelovanje u terapiji ili liječenju ovisnosti i sudjelovanje u **obrazovnim** mjerama.

Izmjena

(25) Djeca su u posebno ranjivom položaju kada se radi o pritvoru. Potrebno je uložiti posebne napore kako bi se izbjeglo lišavanje slobode djece s obzirom na opasnost za njihov fizički, psihički i društveni razvoj. Nadležna tijela trebala bi razmotriti uvođenje alternativnih mjera i odrediti takve mjere kadgod je to u najboljem interesu djeteta. To može uključivati obvezu izvješćivanja nadležnog tijela, ograničenja u vezi s komunikacijom s određenim osobama, zahtjev za sudjelovanje u terapiji ili liječenju ovisnosti i sudjelovanje u mjerama **u području obrazovanja**.

Obrazloženje

Prima dell'accertamento definitivo della responsabilità del minore potrebbe risultare contrario alla presunzione di innocenza introdurre un "obbligo" di partecipare a misure definite "educative"

Amandman 17

Prijedlog direktive Uvodna izjava 28.

Tekst koji je predložila Komisija

(28) Djeci treba suditi na raspravama zatvorenima za javnost u cilju zaštite njihove privatnosti i olakšavanja njihove ponovne integracije u društvo. Sud **može u iznimnim** slučajevima, nakon što je uzeo u obzir najbolje interese djeteta, **odlučiti da je potrebno** održati javnu raspravu.

Izmjena

(28) Djeci treba suditi na raspravama zatvorenima za javnost u cilju zaštite njihove privatnosti i olakšavanja njihove ponovne integracije u društvo. Sud **bi samo u posebnim** slučajevima, nakon što je uzeo u obzir najbolje interese djeteta, **trebao imati mogućnost** održati javnu raspravu. **Države članice trebale bi osigurati zaštitu privatnog života djeteta s obzirom na kazneni postupak, što se odnosi i na eventualne prekršaje počinjene preko medija, uključujući internet, i olakšati društvenu integraciju djeteta uključenog u kazneni postupak poduzimajući mjere za sprečavanje diskriminacije i marginalizacije.**

Or. it

Amandman 18

Prijedlog direktive

Članak 2. – stavak 4.a (novi)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

4a. Ova se direktiva primjenjuje i na osobe koje su u trenutku kada su postale osumnjičene ili optužene u kaznenom postupku bile starije od 18 godina, ali ne od 21 godine, ako je kazneno djelo počinjeno prije no što su navršile 18 godina.

Or. it

Obrazloženje

Il riferimento alla soglia dei 21 anni, che intende tenere conto del generale allungamento del periodo di transizione verso l'età adulta nei paesi benestanti, si ritrova già al punto 11 della Raccomandazione del Comitato dei ministri del Consiglio d'Europa concernente le nuove modalità di trattamento della delinquenza giovanile ed il ruolo della giustizia minorile del 24

settembre 2003.

Amandman 19

Prijedlog direktive

Članak 3. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Za potrebe ove Direktive, **pojam „dijete“** znači osoba mlađa od 18 godina.

Izmjena

Za potrebe ove direktive

– pojam „dijete“ znači osoba mlađa od 18 godina. Ako i nakon provjera postoje dvojbe o tome je li dijete maloljetno, polazi se od pretpostavke da je maloljetno.

Or. it

Amandman 20

Prijedlog direktive

Članak 3. – stavak 1. – alineja 1.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Za potrebe ove Direktive, **pojam „nositelj roditeljske odgovornosti“** znači svaka osoba koja ima roditeljsku odgovornost nad djetetom kako je definirano u članku 2. stavku 7. Uredbe Vijeća (EZ) 2201/2003.

Izmjena

– pojam „nositelj roditeljske odgovornosti“ znači svaka osoba koja ima roditeljsku odgovornost nad djetetom kako je definirano u članku 2. stavku 7. Uredbe Vijeća (EZ) 2201/2003.

Or. it

Amandman 21

Prijedlog direktive

Članak 4. – stavak 1. – uvodni dio

Tekst koji je predložila Komisija

1. Države članice osiguravaju da djeca odmah budu obaviještena o svojim pravima u skladu s Direktivom 2012/13/EU. **Ona su**

Izmjena

1. Države članice osiguravaju da djeca odmah budu obaviještena – **u pisanom ili usmenom obliku, na način primjeren**

obaviještena i o sljedećim pravima *u okviru područja primjene istovjetnog području primjene Direktive 2012/13/EU:*

dobi, znanju i intelektualnim sposobnostima djece – o tijeku kaznenog postupka i svojim pravima u skladu s Direktivom 2012/13/EU, *uključujući* i o sljedećim pravima:

Or. it

Amandman 22

Prijedlog direktive

Članak 4 – stavak 1. – točka 2.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(2) pravu na odvjetnika, kako je predviđeno člankom 6.;

(2) pravu na *pomoć* odvjetnika, kako je predviđeno člankom 6.;

Or. it

Obrazloženje

Il cambiamento si ricollega alle modifiche introdotte nell'art. 6.

Amandman 23

Prijedlog direktive

Članak 4 – stavak 1. – točka 5.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(5) pravu na slobodu i pravu na posebno postupanje za vrijeme pritvora, kako je predviđeno u člancima 10. i 12.;

(5) pravu na slobodu i pravu na posebno postupanje za vrijeme *uhićenja i* pritvora, kako je predviđeno u člancima 10. i 12.;

Or. it

Obrazloženje

L'integrazione si ricollega alla introduzione di un nuovo paragrafo relativo alle garanzie in caso di arresto del minore all'interno dell'art. 12.

Amandman 24

Prijedlog direktive

Članak 4. – stavak 1. – točka 9.a (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(9a) pravu na učinkovite mogućnosti pravnog lijeka, kako je predviđeno u članku 19.

Or. it

Obrazloženje

L'integrazione si ricollega all'introduzione di un nuovo articolo sui mezzi di ricorso effettivi, in termini corrispondenti a quanto già previsto in altre direttive del "pacchetto" previsto dalla "tabella di marcia".

Amandman 25

Prijedlog direktive

Članak 5. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

Države članice osiguravaju da nositelj roditeljske odgovornosti djeteta ili, ako je **to** protivno najboljim interesima djeteta, druga odgovarajuća odrasla osoba, dobije informacije koje dijete prima u skladu s člankom 4.

Države članice osiguravaju da nositelj roditeljske odgovornosti djeteta ili, ako **to nije moguće ili** je protivno najboljim interesima djeteta, druga odgovarajuća odrasla osoba **koju je navelo dijete i odobrilo mjerodavno tijelo, ili, ako dijete nije nikoga navelo, osoba koju je imenovalo mjerodavno tijelo i prihvatilo dijete, čim prije** dobije informacije koje dijete prima u skladu s člankom 4.

Or. it

Obrazloženje

Data l'importanza del ruolo dell'altro adulto idoneo, qualora sia impossibile fare riferimento al titolare della responsabilità genitoriale, si è ritenuto opportuno precisare in quale modo tale altro adulto idoneo debba essere individuato, ai fini del presente articolo e dell'intera direttiva, che in diversi altri punti utilizza la medesima espressione. Anche in tali casi, dovrà dunque farsi riferimento alla regola generale di cui al presente articolo.

Amandman 26

Prijedlog direktive Članak 6. – naslov

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

Pravo na **obavezan pristup odvjetniku**

Pravo na **obveznu pomoć odvjetnika**

Or. it

Obrazloženje

La formula proposta intende rendere più chiaro che il difensore deve poter affiancare e assistere il minore nell'ambito del procedimento, e non semplicemente fornire un supporto "esterno" rispetto al medesimo.

Amandman 27

Prijedlog direktive Članak 6. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

1. Države članice osiguravaju da djeci **za vrijeme trajanja kaznenog** postupka pomaže odvjetnik **u skladu s Direktivom 2013/48/EU**. Nije se moguće odreći prava na **pristup odvjetniku**.

1. Države članice osiguravaju da djeci **u svakoj fazi** postupka pomaže odvjetnik. Nije se moguće odreći prava na **pomoć odvjetnika**.

Or. it

Obrazloženje

La formula proposta intende rendere più chiaro che il difensore deve poter affiancare e assistere il minore nell'ambito dell'intero procedimento, e non semplicemente fornire un supporto "esterno" rispetto al medesimo.

Amandman 28

Prijedlog direktive Članak 7. – stavak 2.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

2. U tu je svrhu djecu potrebno pojedinačno ocjenjivati. **Ocjena** uzima **posebno** u obzir osobnost i zrelost djeteta i **njihovu gospodarsku i socijalnu pozadinu**.

2. U tu je svrhu djecu potrebno pojedinačno ocjenjivati. **U ocjeni se posebno** uzima u obzir osobnost i zrelost djeteta **te njegova obiteljska, ekonomska i socijalna pozadina i okolnosti**. **Posebna se pozornost pridaje najranjivijoj djeci**.

Or. it

Obrazloženje

Il riferimento ai “minori più vulnerabili” si ritrova anche nelle definizioni delle Linee guida del Comitato dei ministri del Consiglio d’Europa per una giustizia a misura di minore.

Amandman 29

Prijedlog direktive

Članak 7. – stavak 3.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

3. Pojedinačna ocjena provodi se u odgovarajućoj fazi postupka i u svakom slučaju prije podizanja optužnice.

3. Pojedinačna ocjena provodi se u **najranijoj** odgovarajućoj fazi postupka i u svakom slučaju prije podizanja optužnice **ili donošenja mjera za ograničavanje osobne slobode, osim kada to nije moguće**.

Or. it

Obrazloženje

Data l'importanza della valutazione individuale ai fini dell'intero corso del procedimento, si é ritenuto opportuno precisare che essa deve avvenire in una fase iniziale del medesimo. Nel caso sia impossibile procedervi prima della limitazione della libertà personale, lo si dovrà subito dopo.

Amandman 30

Prijedlog direktive

Članak 7. – stavak 4.

Tekst koji je predložila Komisija

4. Opseg i detalji pojedinačne ocjene mogu se razlikovati ovisno o okolnostima predmeta, **težini navodnog kaznenog djela i kazni koja će biti određena ako djetetu bude utvrđena krivnja za navodno kazneno djelo, bez obzira na to je li dijete prije privuklo pozornost nadležnih tijela države članice u kontekstu kaznenog postupka.**

Izmjena

4. Opseg i detalji pojedinačne ocjene mogu se razlikovati ovisno o okolnostima predmeta **i s obzirom na najbolje interese djeteta.**

U ocjenu se moraju uvrstiti i zabilježiti svi podaci o individualnim karakteristikama i situaciji djeteta koje bi nadležnom tijelu mogle biti korisne za:

a) utvrđivanje trebaju li za dijete tijekom postupka vrijediti posebne mjere;

b) procjenu prikladnosti i učinkovitosti eventualnih zaštitnih mjera;

c) donošenje odluka koje su u njihovoj nadležnosti na kraju postupka.

Or. it

Obrazloženje

Le integrazioni intendono precisare maggiormente quali debbano essere le finalità e i contenuti della valutazione individuale, che dovrà far emergere e documentare ogni elemento utile per consentire che l'interesse superiore del minore sia adeguatamente rappresentato e tenuto in considerazione in tutte le decisioni che l'autorità competente dovrà adottare nel corso del procedimento.

Amandman 31

Prijedlog direktive

Članak 7. – stavak 5.

Tekst koji je predložila Komisija

5. Pojedinačne ocjene izvršavaju se uz usku uključenost djeteta.

Izmjena

5. Pojedinačne ocjene izvršavaju se uz usku uključenost djeteta. ***Provodi ih kvalificirano osoblje uz multidisciplinarnan pristup i, po potrebi, uz sudjelovanje nositelja roditeljske odgovornosti ili druge***

Obrazloženje

Le precisazioni intendono definire meglio quali possano essere, secondo le circostanze del caso, le modalità della valutazione individuale, in vista del raggiungimento degli scopi di cui al paragrafo precedente.

Amandman 32

Prijedlog direktive

Članak 7. – stavak 7.

Tekst koji je predložila Komisija

7. Države članice mogu odstupiti od obveze **iz stavka 1. kada provedba** pojedinačne ocjene **nije razmjerna uzimajući u obzir okolnosti** slučaja i činjenicu je li dijete prethodno privuklo pozornost nadležnih tijela države članice u kontekstu kaznenog postupka.

Izmjena

7. Države članice mogu odstupiti od obveze **provođenja** pojedinačne ocjene **ili od obveze da je provedu uz usku uključenost djeteta ako je to opravdano okolnostima** slučaja i **ako je u najboljem interesu djeteta.**

Obrazloženje

Date le finalità e l'importanza della valutazione individuale, non sembra opportuno introdurre deroghe che non siano funzionali/conformi all'interesse superiore del minore.

Amandman 33

Prijedlog direktive

Članak 8. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

1. Ako je dijete lišeno slobode, države članice osiguravaju da dijete ima pravo na liječnički pregled u svrhu procjene njegova općeg psihičkog i fizičkog stanja te kako bi se utvrdila sposobnost djeteta da bude

Izmjena

1. Ako je dijete lišeno slobode **ili ako je to potrebno u svrhu kaznenog postupka**, države članice osiguravaju da dijete **bez odgode** ima pravo na liječnički pregled u svrhu procjene njegova općeg psihičkog i

podvrgnuto ispitivanju ili drugim istražnim radnjama ili radnjama prikupljanja dokaza, ili drugim poduzetim ili predviđenim mjerama protiv djeteta.

fizičkog stanja te kako bi se utvrdila sposobnost djeteta da bude podvrgnuto ispitivanju ili drugim istražnim radnjama ili radnjama prikupljanja dokaza, ili drugim poduzetim ili predviđenim mjerama protiv djeteta.

Or. it

Amandman 34

Prijedlog direktive Članak 8. – stavak 3.

Tekst koji je predložila Komisija

3. Zaključak liječničkog pregleda bilježi se u pisanom obliku.

Izmjena

3. Zaključak liječničkog pregleda bilježi se u pisanom obliku ***i na vrijeme se poduzimaju sve mjere potrebne za zaštitu fizičkog i psihičkog zdravlja djeteta.***

Or. it

Amandman 35

Prijedlog direktive Članak 9. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

1. Države članice osiguravaju audiovizualno snimanje ispitivanja djece koje policija, druga tijela za provedbu zakona ili sudska tijela ***provode prije podizanja optužnice, osim*** ako to nije ***razmjerno s obzirom na složenost predmeta, težinu navodnog kaznenog djela i moguću kaznu.***

Izmjena

1. Države članice osiguravaju audiovizualno snimanje ispitivanja djece koje ***provodi*** policija, druga tijela za provedbu zakona ili sudska tijela, ako to nije ***suprotno najboljim interesima djece.***

Or. it

Obrazloženje

Alla luce dell'evoluzione tecnologica, che consente di procedere con estrema facilità e a costi sempre più bassi a registrazioni audiovisive, e considerando l'importanza di tale garanzia, non sembra opportuno introdurre deroghe per motivi diversi dall'interesse superiore del minore.

Amandman 36

Prijedlog direktive

Članak 11. – stavak 2. – točka d

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(d) *podvrgavanje terapijskom postupku* ili liječenju od ovisnosti,

(d) *sudjelovanje u terapijskim postupcima* ili liječenju od ovisnosti,

Or. it

Amandman 37

Prijedlog direktive

Članak 11. – stavak 2. – točka e

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(e) *sudjelovanje u obrazovnim* mjerama.

(e) *sudjelovanja u* mjerama *u području obrazovanja.*

Or. it

Obrazloženje

Prima dell'accertamento definitivo della responsabilità del minore potrebbe risultare contrario alla presunzione di innocenza introdurre un "obbligo" di partecipare a misure definite "educative"

Amandman 38

Prijedlog direktive

Članak 12. – stavak - 1. (novi)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

–1. Države članice osiguravaju da se uhićenje djeteta odvija na način i uz oprez koji su primjereni dobi i stupnju zrelosti djeteta te jamče da dijete lišeno slobode odmah može posjetiti nositelj roditeljske odgovornosti ili druga odgovarajuća odrasla osoba u smislu članka 5.

Or. it

Obrazloženje

L'arresto, insieme all'interrogatorio, rappresenta uno dei momenti potenzialmente più traumatici per il minore. Per questo motivo occorre prevedere un nucleo minimo di garanzie anche alla luce delle linee guida del Consiglio d'europa su una giustizia a misura di minore.

Amandman 39

Prijedlog direktive

Članak 12. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

1. Države članice osiguravaju pritvaranje djece odvojeno od odraslih osoba, osim ako *se smatra da* je u najboljem interesu djeteta to ne činiti. ***Kada pritvoreno dijete navrší 18 godina, države članice moraju predvidjeti mogućnost da ostane u odvojenom pritvoru, ako je to opravdano, uzimajući u obzir pojedinačne okolnosti pritvorene osobe.***

1. Države članice osiguravaju pritvaranje djece odvojeno od odraslih osoba, ***a to se može nastaviti i kada dijete navrší 18 godina,*** osim ako je u najboljem interesu djeteta to ne činiti.

Or. it

Amandman 40

Prijedlog direktive

Članak 12. – stavak 2. – točka a

Tekst koji je predložila Komisija

(a) osiguranja i očuvanja zdravlja i **fizičkog** razvoja djeteta,

Izmjena

(a) osiguranja i očuvanja zdravlja **te fizičkog i psihičkog** razvoja djeteta,

Or. it

Amandman 41

Prijedlog direktive

Članak 12. – stavak 2. – točka aa (nova)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

(aa) zaštite dostojanstva i identiteta djeteta,

Or. it

Amandman 42

Prijedlog direktive

Članak 12. – stavak 2.a (novi)

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

2a. Države članice osiguravaju da pritvoreno dijete, njegov odvjetnik i nositelj roditeljske odgovornosti ili druga odgovarajuća odrasla osoba imaju na raspolaganju učinkovite mogućnosti žalbe i pravnog lijeka. Države članice također osiguravaju provođenje redovitih nezavisnih kontrola u svrhu provjere stanja objekata i načina postupanja s pritvorenim osobama te na temelju tih kontrola donose odgovarajuće mjere.

Or. it

Obrazloženje

Allo scopo di garantire lo stato delle strutture e le condizioni di trattamento delle persone detenute nell'ambito di un procedimento penale siano adeguate e in linea con le esigenze di rispetto dei diritti fondamentali sanciti anche a livello europeo si ritiene opportuno che gli Stati assicurino efficaci mezzi di reclamo e di ricorso e provvedano altresì a ispezioni periodiche delle strutture da parte di soggetti indipendenti.

Amandman 43

Prijedlog direktive

Članak 15. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Države članice osiguravaju da nositelj roditeljske odgovornosti ili druga odgovarajuća odrasla osoba iz članka 5. imaju pristup sudskim raspravama koje se odnose na dijete.

Izmjena

Ako to nije suprotno najboljim interesima djeteta, države članice osiguravaju da nositelj roditeljske odgovornosti ili druga odgovarajuća odrasla osoba iz članka 5. imaju pristup sudskim raspravama koje se odnose na dijete ***i da mogu po potrebi nazočiti drugim fazama postupka kojima prisustvuje dijete.***

Or. it

Obrazloženje

Data l'importanza che, in linea di principio, può avere la vicinanza al minore del titolare della responsabilità genitoriale o altro adulto idoneo nel corso del procedimento, si ritiene opportuno che gli Stati, ove non vi siano ragioni contrarie, consentano tale possibilità nell'interesse superiore del minore. La presenza del titolare della responsabilità genitoriale è tra l'altro considerata in linea di principio come un dovere, oltre che come un diritto, dal punto 10 della "Raccomandazione del Comitato dei ministri del Consiglio d'Europa" del 24settembre 2003.

Amandman 44

Prijedlog direktive

Članak 16. – naslov

Tekst koji je predložila Komisija

Pravo djece osobno ***nazočiti na raspravi***

Izmjena

Pravo djece ***da*** osobno ***prisustvuju na***

na kojoj se utvrđuje njihova krivnja

suđenju na kojemu se utvrđuje njihova krivnja

Or. it

Obrazloženje

La modifica intende sottolineare l'importanza di una piena e consapevole partecipazione, e non solo di una presenza passiva, del minore al procedimento.

Amandman 45

Prijedlog direktive

Članak 16. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

1. Države članice osiguravaju **nazočnost djece na** suđenju.

1. Države članice osiguravaju **da dijete može prisustvovati vlastitom** suđenju **i donose sve potrebne mjere kako bi ta prisutnost bila učinkovita, uključujući mogućnost da dijete bude saslušano i da izrazi vlastito mišljenje.**

Or. it

Obrazloženje

La modifica intende sottolineare l'importanza di una piena e consapevole partecipazione attiva, e non solo di una presenza passiva, del minore al procedimento. Il diritto del minore di essere ascoltato in ogni procedura che lo concerne, sia direttamente sia tramite un rappresentante, in maniera compatibile con le regole procedurali della legislazione nazionale, è previsto dall'art. 12 della Convenzione sui diritti dei minori dall'Assemblea generale delle Nazioni Unite di 20.11.1989, nonché, dalle Linee guida del Comitato dei ministri del Consiglio d'Europa e dall'art. 24 della Carta.

Amandman 46

Prijedlog direktive

Članak 18. – stavak 1.

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

Države članice osiguravaju da nacionalno zakonodavstvo o pravnoj pomoći jamči

Države članice osiguravaju da nacionalno zakonodavstvo o pravnoj pomoći jamči

učinkovito ostvarivanje prava na **pristup odvjetniku** iz članka 6.

učinkovito ostvarivanje prava na **pomoć odvjetnika** iz članka 6.

Or. it

Obrazloženje

Il cambiamento si ricollega alla modifica apportata nell'articolo 6.

Amandman 47

**Prijedlog direktive
Članak 18.a (novi)**

Tekst koji je predložila Komisija

Izmjena

Članak 18.a

Pravni lijekovi

Države članice osiguravaju da osumnjičene ili optužene osobe u kaznenom postupku, kao i tražene osobe u postupku na temelju europskog uhiđenog naloga, imaju na raspolaganju učinkovite pravne lijekove u skladu s nacionalnim pravom u slučaju kršenja njihovih prava iz ove Direktive.

Or. it

Obrazloženje

La previsione è pienamente corrispondente a quella già contenuta nell'art. 12 della Direttiva 2013/48/UE del 22 ottobre 2013 relativa al diritto di avvalersi di un difensore nel procedimento penale e nel procedimento di esecuzione del mandato d'arresto europeo, al diritto di informare un terzo al momento della privazione della libertà personale e al diritto delle persone private della libertà personale di comunicare con terzi e con le autorità consolari. Per esigenze di effettività e di coerenza, la sua introduzione sembra necessaria anche nella presente direttiva.

MOTIVAZIONE

La proposta di direttiva sulle “garanzie procedurali per i minori indagati o imputati in procedimenti penali” si inserisce, insieme ad alcune misure già adottate¹ e ad altre attualmente in discussione², nella "tabella di marcia per il rafforzamento dei diritti procedurali di indagati o imputati in procedimenti penali" adottata dal Consiglio il 30 novembre 2009³.

Il programma di Stoccolma aveva sottolineato l'importanza dei diritti della persona nel procedimento penale. La necessità di assicurare, attraverso norme minime comuni, il godimento effettivo e sufficientemente uniforme del diritto a un equo processo durante tutte le fasi del procedimento da parte delle persone di età inferiore ai diciotto anni si ricollega all'obiettivo di favorire il reciproco riconoscimento delle sentenze e delle decisioni giudiziarie in materia penale e di assicurare il corretto funzionamento dello spazio europeo di giustizia.

Per altro verso, la proposta di direttiva in esame si inserisce nel programma UE per i diritti dei minori⁴ e intende promuovere i diritti del minore anche alla luce di altri strumenti, tra cui in particolare le Linee guida del Comitato dei ministri del Consiglio d'Europa per una giustizia a misura di minore⁵, tenendo in considerazione il fatto che tali strumenti non hanno la forza vincolante propria degli atti normativi dell'Unione e che, pertanto, le garanzie ivi previste non sono applicate in modo pieno e uniforme negli Stati membri.

La Commissione europea stima che ogni anno sono oltre 1 milione i minori sottoposti a procedimenti penali nell'UE, ovvero il 12% delle persone coinvolte in procedimenti penali nello stesso territorio. Oltre al dato numerico, a preoccupare sono le forti differenze esistenti tra gli Stati membri nel trattamento dei minori sottoposti a procedimento penale. Le ricerche effettuate a livello europeo mostrano che, allo stato attuale, i diritti dei minori nelle varie fasi del procedimento non sono sufficientemente garantiti all'interno dell'Unione, e sono tanti i casi di condanna degli Stati da parte della Corte europea dei diritti dell'uomo.

In effetti, nonostante la moltitudine di documenti internazionali, non esiste una definizione normativa degli elementi fondamentali dell' "equo processo minorile", e la giurisprudenza si muove in un quadro parziale e frammentario.

Attualmente solo in 6 Stati membri vi sono organi della pubblica accusa specializzati per i minori (Belgio, Repubblica Ceca, Grecia, Italia, Lussemburgo e Repubblica Slovacca) e in 9

¹ Tra le misure già adottate: la Direttiva 2010/64/UE del 20 ottobre 2010 sul diritto all'interpretazione e alla traduzione nei procedimenti penali; la Direttiva 2012/13/UE del 22 maggio 2012 sul diritto all'informazione nei procedimenti penali; la Direttiva 2013/48/UE del 22 ottobre 2013 relativa al diritto di avvalersi di un difensore nel procedimento penale e nel procedimento di esecuzione del mandato d'arresto europeo, al diritto di informare un terzo al momento della privazione della libertà personale e al diritto delle persone private della libertà personale di comunicare con terzi e con le autorità consolari; la Raccomandazione del 27 novembre 2013 sulle garanzie procedurali per le persone vulnerabili indagate o imputate in procedimenti penali; la Raccomandazione del 27 novembre 2013 sul patrocinio a spese dello Stato.

² Tra queste, la Proposta di Direttiva sul rafforzamento di alcuni aspetti della presunzione di innocenza e del diritto di presenziare al processo nei procedimenti penali presentata il 27 novembre 2013 e la Proposta di Direttiva sull'ammissione provvisoria al patrocinio a spese dello Stato per indagati o imputati privati della libertà personale e sull'ammissione al patrocinio a spese dello Stato nell'ambito di procedimenti di esecuzione del mandato d'arresto europeo presentata il 27 novembre 2013.

³ Risoluzione del Consiglio del 30 novembre 2009 relativa a una tabella di marcia per il rafforzamento dei diritti procedurali di indagati o imputati in procedimenti penali.

⁴ Comunicazione della Commissione al Parlamento europeo, al Consiglio, al Comitato economico e sociale europeo e al Comitato delle regioni del 15 febbraio 2011

⁵ Linee guida del Comitato dei ministri del Consiglio d'Europa per una giustizia a misura di minore, *adottate dal Comitato dei ministri del Consiglio d'Europa il 17 novembre 2010*.

Paesi non vi sono neanche Corti specializzate; solo in 12 Stati membri è prevista una formazione specifica obbligatoria per i giudici e gli avvocati che operano a contatto con i minori. In alcuni Paesi non è garantita l'assistenza dell'avvocato; in altri essa è possibile solo in Tribunale e non nelle stazioni di polizia; in altri ancora la decisione è rimessa al giudice competente. Ne discende che, oggi, ad un numero consistente di minori nell'UE non è riconosciuto il diritto basilare ad essere assistiti da un legale.

É in tale contesto che si inserisce la proposta di direttiva della Commissione, volta a definire un ristretto ma organico catalogo di diritti dei minori indagati o imputati in procedimenti penale (o oggetto di un procedimento di esecuzione del mandato d'arresto europeo), attraverso un corpo strutturato di norme "minime", tra loro reciprocamente connesse e calibrate sulle specifiche esigenze dei minori lungo tutto il corso del procedimento.

Il relatore condivide l'ispirazione e l'impostazione generale della proposta, nonché tutti i suoi contenuti principali, tra cui ritiene di particolare importanza: il diritto irrinunciabile ad essere assistito da un difensore, in stretta connessione con il diritto al gratuito patrocinio; il diritto a una valutazione individuale; la disciplina dell'interrogatorio; la previsione della partecipazione del minore al procedimento; la previsione di un obbligo di formazione specifica per magistrati, autorità di contrasto e penitenziarie, avvocati e altri soggetti che operano a contatto con i minori; le previsioni relative alle privazioni della libertà personale, in base alle quali l'applicazione della custodia cautelare in carcere dovrebbe essere disposta solo come *extrema ratio*, qualora sia impossibile ricorrere a misure alternative, e, in ogni caso, assicurando che i minori siano detenuti separatamente dagli adulti, salvo che, nel loro interesse, sia opportuno procedere diversamente.

Il relatore propone alcuni di emendamenti volti quasi esclusivamente a perfezionare, estendere, rafforzare o precisare la disciplina dei vari diritti elencati nella proposta dalla Commissione.

Le uniche aggiunte rispetto a tale catalogo consistono nell'introduzione di un nuovo articolo sui mezzi di ricorso in caso di violazione dei diritti previsti dalla direttiva e nell'inserimento di un nuovo paragrafo all'inizio dell'art. 12 (relativo al diritto a un trattamento specifico in caso di privazione della libertà), allo scopo di dettare alcune garanzie minime – tra cui il diritto di essere visitato dal titolare della responsabilità genitoriale o da altro adulto idoneo – per l'ipotesi di arresto del minore, non disciplinata nella proposta della Commissione.

Tra le proposte di "estensione" dei diritti, vi è in particolare quella "generale" relativa al campo di applicazione dell'intera direttiva, che si ritiene di dover estendere ai soggetti che abbiano compiuto i diciotto anni, ma non ancora i ventuno, qualora il reato sia stato commesso prima del compimento dei diciotto anni.

Diverse altre proposte di "estensione" o di "rafforzamento" riguardano singoli diritti. Quanto alla "deroghe", si è ritenuto di norma opportuno prevedere che queste possano essere giustificate sulla base di una valutazione contestualizzata dell'interesse superiore del minore anziché sulla base di altri elementi che risulterebbero ancor più vaghi (o, alternativamente, troppo, rigidi), e, soprattutto, razionalmente scollegati dalla *ratio* delle garanzie.

Tra i casi in cui si è ritenuto utile proporre delle precisazioni rispetto alla disciplina proposta dalla Commissione, vi sono quello dell'art. 5 – dove si sono aggiunte indicazioni su come debba essere individuato l' "altro adulto idoneo" qualora non sia possibile fare riferimento al titolare della responsabilità genitoriale – e quello dell'art. 7, dove si sono chiarite in modo più puntuale le principali finalità che dovrebbe avere la valutazione individuale.

Sotto quest'ultimo profilo, e in generale, si è prestata attenzione all'esigenza che il riconoscimento di speciali garanzie in ragione della minore età e della condizione di soggetto vulnerabile dell'indagato o imputato non determini distorsioni rispetto a quella che è e deve restare la funzione e la strutturazione propria del procedimento penale, legata all'accertamento oggettivo e imparziale, da parte dell'autorità giudiziaria, della responsabilità penale di un soggetto in ordine a un determinato reato.